

DE TWEEDE WERELDOORLOG: Wat gebeurde er 65 jaar geleden?

Bombardement Roodvoet op Stille Zaterdag eist elf levens

RIJSWIJK - Als je eind maart op een mooie lentedag over de Rijnbandijk fietst nabij Rijswijk en geniet van het weidse uitzicht en de ontluikende natuur in de uiterwaarden, heb je totaal geen vermoeden dat deze omgeving 65 jaar geleden een ware hel op aarde was. Amateur WOII-historicus Richard van de Velde uit Beusichem kwam dit voorval tijdens zijn speurtocht naar oorlogsslachtoffers uit de gemeente Buren ter ore en ging uitgebreid op onderzoek uit.

In maart 1945 togen veel schippers uit Ingen, Eck en Wiel en Maurik naar het haventje van steenfabriek De Roodvoet in Rijswijk. Ze hoopen uit het zicht van de Duitsers te blijven en zo aan vordering van hun schepen te ontkomen. De tientallen schepen lagen daar beschut achter een dijkje. De Duitsers ontdekten ze echter toch en vorderde direct de schepjes. De schippers probeerden nog door een sleepboot in de ingang van de haven te laten zinken, dit te voorkomen, maar met behulp van springstof viel die droom in stukken.

Veel schippers woonden met hun gezinnen in de kamers van de steenfabriek, die vanwege brandstofgebrek stil lag. Sommige maakten er maar het beste van en bekleedden de wanden in de gangen van de fabriek zelfs met papier dat afkomstig was uit een aangelegd schip van de papierfabriek van Van Gelder & Zn.

Munitie

Door toedoen van een tip van de Maurikse ondergrondse, kregen de Engelsen eind maart 1945 te horen dat er Duitse munitieschepen waren gelost in het haventje bij de steenfabriek De Roodvoet in Rijswijk. Ook zouden de schepen in het haventje en de kamers van de steenoven vol met munitie liggen. Vermoedelijk is de boodschap verkeerd overgekomen of begrepen, want de munitie was gelost op steenfabriek de Lunenburg in Wijk bij Duurstede, recht tegenover deze steenfabriek. Feit is dat op zgn. Stille Zaterdag 31 maart 1945 rond 18.15 uur 36 geallieerde jachtbommenwerpers hun aanval inzetten op het gebied rond De Roodvoet. Op het terrein van de steenfabriek waren ongeveer honderd evacuees ondergebracht. Velen van hen vluchtten door het onheilspellend geronk van het eskader bommenwerpers de gangen van de fabriek in. De bommenwerpers wierpen elk zes bommen af op de fabriek en de in de haven liggende schepen. Gelukkig bleken de dikke muren van de ovens bestand tegen de hevige explosies.

Bombardement

Op het terrein van de steenfabriek lag achter de villa van de directeur en de woonhuizen, een speelterrein met schommels. Hier bevonden zich de vier kinderen van Van Bel, drie kinderen van Kroon en twee van De Wit. Tijdens het bombardement vluchtten de mensen uit de huizen naar een aanpalende schuur. Tijdens het minuten durende bombardement probeerde de wanhopige ouders Kroon van hieruit tevergeefs hun kinderen te bereiken. Een voltreffer maakte ondertussen een einde aan het leven van zeven van deze kinderen.

De door de Duitsers gevorderde schepen in de haven waren onherstelbaar beschadigd. De Eendracht III van papierfabriek Van Gelder & Zn. uit Renkum met schipper Van der Zande, de Noordster uit Kampen van schipper Diepeveen, de Cornelia van de familie Kwint, de Jantina van de fam. Van Hattum uit Ingen, de Cornelia van de fam. Schreuders uit Ingen en de Gerritje van de fam. Van Ingen uit Eck en Wiel. Enkele andere

gevorderde schepen zijn na de oorlog geheel of gedeeltelijk vernield in het noorden van het land teruggevonden en een paar zelfs in Duitsland. Na het bombardement werden op last van burgemeester Moree van Maurik alle overlevenden ondergebracht bij families in de omgeving.

De slachtoffers

De begrafenis van negen van de elf slachtoffers vond plaats op 5 april 1945 op de Nederlands-Hervormde begraafplaats in Rijswijk.

Johanna van Bel, 18 jaar. Zij werd geraakt door rondvliegende bomscherven, toen zijn in de deuropening van de villa, waar zijn met haar moeder en de rest van het gezin verbleef, in shock naar het bombardement staarde. Een dag later overleed zij aan de zware verwondingen.

Cornelia van Bel, 13 jaar; Gerarda van Bel, 10 jaar; Frans van Bel, 8 jaar; Frits van Bel, 5 jaar. De ouders van deze vijf kinderen waren schipper Cornelis van Bel en Jenneke Ekelmans. Drie weken voor deze dramatische gebeurtenis, was Cornelis al om het leven gekomen nabij Utrecht bij een bombardement op zijn door de Duitsers gevorderde schip.

De zetschipper Ernst Hartsuiker uit Eck en Wiel, overleed een dag later aan zijn verwondingen. Hij werd 29 jaar. Ernst was getrouwd met Jansje van Hattem uit Eck en Wiel. Zij was in verwachting van haar eerste kind, toen haar man bij het bombardement omkwam. Enkele weken later werd haar zoon Karel geboren. Ernst ligt begraven op het oude kerkhof in Eck en Wiel.

Teuntje Bijl-van Schenkhof was 35 jaar en getrouwd met de uit Kesteren afkomstige Hendrik Bijl. Ze hadden samen drie kinderen: Stoffel (1929), Ries (1931) en Jaantje (1944). Teuntje en Hendrik waren evacuees uit Kesteren en wisten op de steenfabriek een plekje te vinden. De oudste twee kinderen verbleven in Maurik vanwege de besmettelijke difterie. Teuntje vluchtte net voor het bombardement in een van de gangen van de steenoven. Hier verbleven veel meer mensen. Zij was echter de enige die door een verdwaalde bomscherv in haar hoofd getroffen werd. Haar een jaar oude dochtertje Jaantje bleef ongedeerd. Teuntje is begraven op de Oude Begraafplaats te Kesteren.

Geertruij de Wit, 6 jaar. Haar ouders waren Jacobus de Wit en Lijntje van Nieuwaal. De leden van dit gezin waren evacué uit het Zeeuwse Ooltgensplaat. Jacobus werkte daar voor boer Nieuwenhuizen. Daar de Duitsers zijn landerijen onder water hadden gezet, huurde hij landbouwgrond in Maurik. Enkele personeelsleden trokken met hun gezin met Nieuwenhuizen mee. Ze woonden zolang op het terrein van de Steenfabriek.

Dien, het oudere zusje van Geertruij, werd door bomscherven zwaargewond en lag negen weken in het Tielse Ziekenhuis, dat toen was ondergebracht op het landgoed Marienweerd bij Beesd. Ze heeft na de bevrijding in dit ziekenhuis nog bezoek gekregen van enkele Britse piloten die zich voor dit fatale bombardement verantwoordelijk voelden. Tot ver in de jaren negentig waren er bij dodenherdenking in Maurik nog piloten van dit Britse Squadron aanwezig om hun deelneming aan de slachtoffers te betuigen.

Adrie Kroon, 14 jaar; Annie Kroon, 9 jaar; Marietje Kroon 8 jaar, overleed twee dagen later op 2e paasdag aan haar verwondingen in het Tielse Ziekenhuis, dat toen was ondergebracht op het landgoed Marienweerd bij Beesd.

De ouders van deze drie meisjes waren Marinus Kroon en Lena Kagchelland. De familie Kroon waren, net als familie De Wit, evacuees uit het Zeeuwse Ooltgensplaat. Marinus werkte daar voor boer Nieuwenhuizen. Daar de Duitsers zijn landerijen onder water hadden gezet, huurde hij landbouwgrond bij een vriend in Maurik. Enkele personeelsleden trokken met hun gezin met Nieuwenhuizen mee. Ze woonden zolang op het terrein van de Steenfabriek.

Francina, het toenmalige 12-jarig zusje van deze drie slachtoffers, evacueerde na de stormramp in 1953 wederom vanuit Zeeland naar Maurik. Hier ontmoette ze Roelof van Hensbergen uit Zoelen en trouwde later met hem. Toen laatstgenoemde afgelopen november overleed, bracht de familie de bloemstukken van zijn crematie naar het oorlogsmonument in Maurik ter nagedachtenis aan de bij het bombardement op Roodvoet omgekomen slachtoffers.

◆ Info: Richard van de Velde tel. 0345-502583.

De Cornelia van de familie Kwint in de haven van Maurik.

De zwaar beschadigde steenfabriek Roodvoet.

Het graf van de zusjes Kroon.

Het graf van Ernst Hartsuiker.

Het graf van Geertruij de Wit.

De zwaar beschadigde steenfabriek Roodvoet na het bombardement.